

Naliehavosť stretnutia s Ježišom

A vojdúc išiel cez Jericho.

A hľa, bol tam nejaký muž, menom Zacheus, a to bol nadcolný a bol bohatý.

A žiadal si vidieť Ježiša, kto je.

Lukáš 19:1-3

V prvých 10 veršoch 19. kapitoly Evanjelia podľa Lukáša je opísaný príbeh o colníkovi menom Zacheus, ktorý je pre nás už históriou, stal sa približne pred 2000 rokmi, ale má nám čo povedať aj dnes, je v ňom veľa toho, čo je pre nás platné aj v súčasnosti.

Kto bol Zacheus?

Čítame o ňom, že žil v meste Jericho, bol nadcolník, alebo vrchný colník, alebo vrchný vyberač daní a bol veľmi bohatý (*pozri redakčnú poznámku za článkom k heslu „colník“*). V čase, v ktorom sa odohráva tento príbeh, izraelský národ bol pod rímskou nadvládou a boli ustanovení ľudia, ktorí pre rímsku vládu vyberali dane (clo). V Písme sa nazývajú colníci alebo aj publikáni (p

ozri tiež redakčnú poznámku o pojme „colník“ za článkom

). Typické pre nich bolo to, že boli skorumpovaní. Vyberali dane, ale vyberali viac, než bolo potrebné, aby si sami sebe prilepšili. Inými slovami, okrádali svoj izraelský národ. O Zacheovi je napísané, že okrem toho, že bol vrchný vyberač daní, bol aj bohatý. Keď Pán Ježiš oznámi, že ide k nemu na návštevu, jeho spoluobčania Židia sú z toho pohoršení: „

A vidiac to všetci reptali a hovorili: K hriešnemu človeku vošiel nocovať

.“ (Lukáš 19:7

; pozri krátku redakčnú poznámku za článkom k heslu „hriešnik“

). Z postoja týchto ľudí rozumieme, že ani Zacheus nebol medzi colníkmi výnimkou.

Colníkmi (publikánmi) Židia vo všeobecnosti opovrhovali. V Matúšovi 18:15-18 je inštrukcia, ako sa má v cirkvi postupovať v prípade, keď zhreší brat a nechce robiť pokánie. Ak nepočúvne napomenutie cirkvi, *nech ti je ako pohan a publikán* (verš 17). Teda postoj k takým bratom má byť ako k hriešnikom a publikánom – teda s takými bratmi nič nemať. S colníkmi (publikánmi) nechceli mať Židia nič spoločné rovnako ako s pohanmi, ku ktorým do domu ani nevchádzali a už s nimi vôbec nestolovali. A tu cez Jericho prechádza Ježiš a ide nocovať do domu publikána Zachea. Preto sú z toho všetci takí pobúrení a rozhorčení – ide na návštevu k publikánovi (hriešnikovi). Vidíme, že postavenie a stav colníka Zachea je veľmi zlý. Zacheus však má jednu veľkú túžbu.

Zacheova túžba

Zacheus si žiada vidieť Ježiša (verš 3), o ktorom už určite veľa počul. V čase, v ktorom sa v tomto príbehu nachádzame, Ježiš koná svoju službu už približne tri roky. Za tú dobu urobil nemálo divov a zázrakov a uzdravení po celej izraelskej krajine – v Judsku, Samárii, Galilei a aj v ich okolí. Už tri roky vyučoval ľudí komu a čomu majú veriť a ako žiť. O ňom, jeho skutkoch a učení, sa v týchto krajoch nemálo hovorilo. Zacheus o tom určite tiež počul, a tak si želal vidieť Ježiša na vlastné oči. Ale, čítame, že nemohol pre zástup. Určite tam bolo veľa takých, ktorí chceli vidieť Pána Ježiša z rovnakých dôvodov. Možno niektorí zo zvedavosti. Možno niektorí preto, že už mu verili a vážili si ho. Možno niektorí preto, že čakali, že ich vyslobodí z poviazanosti, z démonského posadnutia. Iní možno boli veľmi chorí a chceli byť uzdravení, a tak ho chceli vidieť.

Čo urobí Zacheus? Keďže je malej postavy, a Ježiš Kristus prichádza a prechádza týmto miestom, tak si nadbehol a vyliezol na planý figovník, aby ho videl, lebo tade mal ísť. Tento samotný fakt, že vysokopostavený a bohatý muž, štátny úradník, vylezie na strom, ukazuje, že jeho túžba vidieť Ježiša na vlastné oči bola veľmi silná, a že mu na tom záleží, napriek jeho dôležitému spoločenskému postaveniu – za žiadnu cenu nechce premeškať príležitosť vidieť Ježiša, ktorá sa mu teraz ponúka. Je to preňho niečo veľmi výnimočné a veľmi vzácne. Tento Zacheov postoj a túžba sú správne. Pán Ježiš prechádza Jerichom na ceste do Jeruzalema, kde bude ukrižovaný. Druhýkrát cez Jericho už nepôjde. Zacheus robí dobre, že stretnutie s Ježišom, spoznanie Ježiša osobne, neodkladá na inú príležitosť. Nemá postoj, že nabadúce ho spoznám, lebo teraz je v mojom živote niečo iné prednejšie. Toto je dôležité poučenie z nášho príbehu o Zacheovi. Zacheus má postoj „Teraz alebo nikdy“. Aj s nami dnes by to malo byť tak isto. Keď k nám prichádza zvesť o spáse, evanjelium o zástupnej obeti Ježiša a Krista, o vykúpení z hriechov a o dare večného života, tak náš postoj by mal byť: „Teraz, alebo nikdy“.

Keď Ježiš prišiel na miesto, kde sa nachádzal Zacheus, pozrel hore a povedal: „*Zachee, zíd' rýchle dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome!*“

(verš 5). Zacheova túžba a ambícia je: Aspoň vidieť Ježiša čo i len z diaľky. Viac ani len nečaká. Avšak dostáva sa mu omnoho viac nad jeho očakávanie. Ježiš ho oslovil jeho menom. Zacheus sa s Pánom predtým nestretol, nepredstavil sa mu po mene. Ale Pán Ježiš je Boží Syn, vie všetko, aj Zacheovo meno. A tým, že Zachea oslovil jeho menom, aj Zacheus môže poznať, že Ježiš je Boží Syn. Možno už aj z toho, čo o Ježišovi počul, veril, že je Kristus, ten

v Písmach prorocky oznámený a zaslúbený Spasiteľ od Boha, ale tu na mieste stretnutia má ďalší dôvod uveriť v Božieho Syna: Ježiš ho vopred poznal po mene.

Ale to nie je všetko. Ježiš Zacheovi aj povedal: „*dnes musím zostať v tvojom dome*“. Prečo mu to hovorí?

Náš Pán počas svojej služby opakovane zdôrazňoval, že hovorí len to, čo počul od svojho Otca a koná skutky, ktoré sú skutkami jeho Otca. Dokonale poznal vôľu svojho Otca, ktorý ho poslal a preto vedel, že musí zostať v Zacheovom dome a čo sa má u Zachea udiať. Ako na tieto slová Pána Ježiša reaguje Zacheus? „*A zišiel rýchle a prijal ho radujúc sa.*“ (verš 6). Zacheus zišiel zo stromu rýchlo, nijako neváhal, nijako nepremýšľal: „Bude to dobré? Nebude to dobré? Mal by som to urobiť? Nemal by som to urobiť? Neodložíme to radšej na pozajtra?“ Nie, čítame „zišiel rýchlo“. Čo teda Zacheus urobil? Prijal ho! Prijal Pána Ježiša radujúc sa. On sa z toho úžasne radoval. Konal rýchlo a prijal Pána Ježiša s radosťou a v tejto situácii je to úžasné. Všimnime si, čo sa vlastne stalo:

Cez Jericho, kde býva Zacheus, prechádza Ježiš Kristus a sám sa pozval k Zacheovi na návštevu. Zacheus nezaváha a prijíma ho. Asi nemáme veľmi radi, keď niekto k nám sám seba pozve na návštevu, však? Niekoho možno radi prijímeme, ale niekoho možno nie. Ale toto je nádherný obraz spasenia. Pretože každý jeden z nás, ktorí sme spasení, keď sme prijali Kristovho Ducha skrze vieru v evanjelium, z Božej milosti, bez skutkov, zo samotnej viery, celé to prebehlo tak, že Ježiš Kristus sa pozval k nám. To pozvanie prišlo ako zvestované evanjelium. A keď naša reakcia bola, že sme rýchlo a s radosťou prijali zvesť evanjelia, tak Kristus sa našťahoval k nám, prišiel k nám do domu. Pretože všade prijatie Ducha Kristovho je opisované ako prebývanie Božieho Ducha, alebo Kristovho Ducha, vo vnútri veriacich.

V tejto situácii je dôležité, a to podčiarkneme, slovo *rýchlo*. Prichádza pozvanie a Zacheus neváha, neotáľa, nenecháva si to na neskôr, ale koná rýchlo, Dnes nemôžeme prijať Ježiša do svojho domu na návštevu, ako to urobil Zacheus, aj keď veľakrát si možno predstavujeme, že aké by bolo nádherné, keby teraz ešte Pán Ježiš chodil v tele po tejto zemi a prišiel by k nám na návštevu. A že by sme ho mohli stretnúť, podať mu ruku, rozprávať sa s ním, pozvať ho na večeru, umyť mu nohy, možno pomazať mu hlavu, prenocovať ho. To už nemôžeme. On vykonal svoju službu raz a navždy. Dielo je dokonané. Dielo vykúpenia je hotové a dokonané. Ale táto ponuka, toto pozvanie stále platí. On sa k nám pozýva, a to pozvanie je, že skrze vieru môžeme dostať dar Ducha Kristovho. Ak uveríme tomu, kto on je, a čo vykonal na tejto zemi, tak ho môžeme prijať tak, ako ho prijal Zacheus do svojho domu. Nie fyzicky, ale vierou.

Pán Ježiš Jerichom prechádzal, potom išiel ďalej. Zacheus mohol túto príležitosť zmeškať, prepásť, ak by mu na stretnutí nezáležalo. Rovnako aj dnes je možné príležitosť uveriť evanjeliu, ktoré k nám prichádza, prepásť. Otázka teda je, keď sa ku mne pozýva sám Ježiš v evanjeliu, prijmem ho rýchlo a s radosťou?

Zacheus sa potešil, rýchlo konal, prijal Pána. Aká bola reakcia tých ostatných, ktorí boli okolo? Tí reptali a hovorili: „k hriešnemu človeku vošiel nocovať“. Ak je toto naozaj ten, za ktorého sa vyhlasuje, ako môže mať niečo dočinenia s hriešnikom? Ved' predsa Boží Syn by sa nemohol s hriechom stretnúť, Boh sa nemôže pošpiniť. Reptali! Tým, ktorým sa to nepáčilo, unikla jedna podstatná vec, ktorú učil sám Pán Ježiš: Nepotrebujú lekára zdraví, ale nemocní (Lukáš 5:31). Pán Ježiš neprišiel volať spravodlivých, ale prišiel volať hriešnych k pokániu (Lukáš 5:31). Tí, ktorí dúfajú v seba, vo svoju vlastnú spravodlivosť (Rímskym 10:3; Filipským 3:9), v spravodlivosť zo skutkov, zo skutkov zákona (Rímskym 3:20, 9:32; Galatským 2:16, 3:2, 3:10; Títovi 3:5), sú samospravodliví a dúfajú v tele (Filipským 3:3). Samospravodliví odmietajú pokánie a spásu skrze Ježiša Krista.

V dome u Zachea sa udeje niečo dôležité: „*A Zacheus si stal a povedal Pánovi: Hľa, polovicu svojho majetku, Pane, dávam chudobným a ak som niekoho v niečom oklamal, vraciam štvornásobne.*“ (verš 8). Pán Ježiš príde na

návštevu a bohatý Zacheus sa rozhodne, že „polovicu majetku dá chudobným“. Aká je súvislosť medzi Pánovou návštevou a týmto Zacheovým rozhodnutím? Ako spolu súvisia? Pamätáme sa na iný príbeh, kedy sa Pán Ježiš stretol s bohatým človekom? (Lukáš 18:18-24). Tento bohatý mládenec, knieža, sám prišiel za Ježišom a pýtal sa, ako dôjsť k spaseniu, ako získať večný život. Pýtal sa na cestu spasenia. V tele, podľa zákona to bol bohabojný a spravodlivý človek, čo Pán Ježiš nijako nespochybnil. A predsa mu povedal: „

Ešte ti jedno chýba: predaj všetko, čo máš, a rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi a pod', nasleduj ma!

“ (Lukáš, 18:22). Tento mladík to nedokázal, nedokázal sa vzdať zemského majetku a získať nesmierny poklad v nebi. Odmietol spásu skrze Ježiša Krista, odmietol stratiť zemské bohatstvo, a získať všetko v tom, ktorý je všetko vo všetkom. Zvolil si radšej vlastnú spravodlivosť v tele, skrze zákon, než nasledovať Krista a dôjsť ku vzkrieseniu z mŕtvych (pozrite aj článok „

Ako vojsť do večného života

“ v

Solas

č. 10/2011). Zacheus, na rozdiel od bohatého kniežaťa, koná v tom duchu, v akom Ježiš žiadal konať bohatého mládenca.

Druhá vec, ktorú ešte urobil Zacheus, je, že povedal: „ak som niekoho oklamal na dani, ak som vzal viac, ako bolo treba odovzdať Rimanom, aby som seba obohatil, vrátim štvornásobne“. Prečo štvornásobne? Podľa Božieho zákona, daného Židom ako Mojžišov zákon, sa pri náprave v prípade okradania vracalo dvojnásobne, a len v mimoriadnom prípade sa vracalo štvornásobne (Exodus 22:1). Zacheus je v pokání horlivý a štedrý, chce vrátiť štvornásobne. Vezmime si aj my, čo do pokánia, zo Zachea príklad. Zacheus bol predtým ten, kto kradol a prestupoval Boží zákon. A zrazu je u neho na návšteve Ježiš, Zacheus ho prijal, a už viacej nechce robiť to, čo robil doteraz, prechádza obrátením, jeho život sa stáva novým.

Ježiš učil, že keď si bohatý, rozďaj chudobným, tým, čo nemajú, a budeš mať poklad v nebi. Teraz vidíme, že Zacheus, ktorý robil predtým opak – chcel byť sám bohatý na úkor iných ľudí – teraz robí úplný opak – zo svojho bohatstva chce dať tým, ktorí nemajú, ktorí sú chudobní a núdzni. Úplný opak. Ako by sme to nazvali biblickým jazykom? To je obrátenie. Veci sú úplne

naopak. Keď som predtým iným bral, a seba obohacoval, ale teraz to urobím naopak, to je obrátenie. Keď som porušoval Boží zákon a teraz ho chcem naplňať, to je obrátenie. Zacheus sa skutočne obrátil, skutočne prijal spasenie v tom novozmluvnom zmysle. Ježiš po tomto všetkom hovorí Zacheovi: „*Dnes sa dostalo spasenie tomuto domu, pretože je aj on synom Abrahámovým.*“ (verš 9). Slovanami, že Zacheus je „synom Abrahámovým“, Pán Ježiš vyjadruje, že Zacheus je pod zmluvou milosti, je spasený z viery. Nevyjadruje tým, že podľa tela je synom Abrahámovým, že Abraháma má vo svojom rodokmeni ako predka (čo zaiste platí), ale vyjadruje tým, že je spasený rovnako ako Abrahám, skrze samotnú vieru a ospravedlnenie (Genezis 15:6). Túto tému podrobne vyučujú kapitoly Rímskym 4 a Galatským 3. Na spasenie nestačí byť fyzickým potomkom Abraháma (Matúš 3:9), to boli aj tí, čo reptali, keď videli Ježiša vojsť k Zacheovi. Na spasenie je potrebná viera v Božie zaslúbenie, akú mal Abrahám. V čase do obete Pána Ježiša na kríži ešte nebolo tajomstvo evanjelia v plnosti odkryté (Rímskym 16:25; Efezským 3:3-4), ale spasiteľná abrahámovská viera tu už bola. Od obete Krista a od Letníc je toto tajomstvo naplno odkryté a je zjavené v spisoch Nového zákona. Na spasenie sú potrebné dve veci: viera v Ježiša Krista (v evanjelium: v identitu Ježiša a jeho dielo vykúpenia na kríži) a pokánie.

Zacheus prijal Pána Ježiša nielen do svojho domu, prijal ho aj do svojho srdca, vierou ho prijal ako Krista, toho Bohom zaslúbeného Spasiteľa. Vieme to nielen podľa toho, že Pán Ježiš vydal svedectvo o Zacheovej spáse, ale aj podľa toho, že viera, ktorá je neviditeľná, skrytá v srdci, sa prejavuje ovocím, poslušnosťou, skutkami, pôsobí skrze lásku. To vidíme na tom, ako Zacheus ide rozdať polovicu svojho majetku chudobným a ako ide vynahradiť štvornásobne to, čo nakradol a olúpil. Súčasťou pokánia na spasenie je aj vykonanie nápravy a obrátenie v živote človeka.

Tak, ako sa Pán Ježiš v Jerichu pozval k Zacheovi domov, tak sa i dnes v evanjeliu pozýva vstúpiť do našich srdc. Ako zareagujeme?

„Lebo syn človeka prišiel hľadať a spasiť to, čo bolo zahynulo“

Lukáš 19:10

Poznámka redakcie k heslu „colník“:

colník, lat.: *publicanus*, odtiaľ *publikán*, t.j. človek zamestnaný vo verejnej dôchodkovej službe (daňovej správe). Bol členom spoločenstva (družstva), ktoré si od rímskej vlády prenajímalo právo v rímskych provinciách vyberať nepriame dane, poplatky a clo.

Colníci boli kategorizovaní do rôznych stupňov podľa toho, ako podliehali vládcom jednotlivých provincií. Vládca (prokurátor) vo verejnej dražbe prenajal vyberanie daní *správcovi dôchodkov*, ktorý vo väčšine prípadov bol z pološľachtického stavu (jazdecké rytierstvo). Ten zase prenajímал vyberanie daní v určitých okrskoch „vrchným nad colníkmi“ (alebo: nadcolníkom, alebo: vrchným colníkom) (Lukáš 19:2), ktorí sa zaviazali, že v určitý čas odvedú predpísanú sumu do štátnej pokladne. Boli to spravidla zámožní ľudia, ktorí mohli dať záruku, že sľúbenú čiastku odvedú. Nadcolník si zase ustanovil svojich správcov a úradníkov (publikánov), ktorí si zase od neho prenajímali právo vyberať clo (dane). Nie je preto divné, že dochádzalo k niekoľkonásobnému vydieraniu (Lukáš 3:12-13).

Poplatky, obzvlášť za dovezený a vyvezený tovar, boli určované ľubovoľne, takže colníci boli nenávidení od všetkých poplatníkov (daňovníkov). Zdá sa, že Zacheus bol nadcolníkom v oblasti Jericha, Matúš bol colníkom (publikánom) v Kafarnaume (Matúš 9:9; Marek 2:14; Lukáš 5:27). V Novom zákone sú publikáni takmer vždy spojovaní s „hriešnikmi“ – obyčajne ten, kto vykonával toto povolanie (činnosť), bol prehlasovaný za *hriešnika*.

V Judsku a Galilei k všeobecnej nenávisti k nim ako vydieračom pristupoval ešte aj odpor z dôvodov vlasteneckých (opovrhovanie Židom, ktorý slúžil pohanom) a náboženských (vyberanie daní bolo pre každého Žida násilím páchaným na slobode príslušníkov vyvoleného národa; porovnaj Matúš 22:15-22).

Krátka poznámka redakcie k heslu „hriešnik“:

hriešnik – Pomenovaním *hriešnik* sa v Starom zákone obyčajne myslí opak spravodlivých, zbožných. Hriešnik je ten, ktorý sa nedrží Božieho zákona (Desatora; neriadi sa ním; pozri Žalm 1; 50:16-23), nedbá na Boha (Žalm 10:4-11; 36:2-5), spolieha sa na seba a na svoje bohatstvo (Žalm 52:9) – stručne: nemá správny pomer k Zákonu, a tým sa stavia proti Bohu. V starozákonnej dobe mohol byť hriešnikom (= bezbožníkom) Izraelita rovnako ako pohan (príslušník iného národa). Označenie *hriešnik* sa stalo výrazom najhlbšieho opovrhnutia a takmer nadávkou.

V novozákonnej dobe slovom *hriešnik* je označovaný človek, ktorý, vo farizejskom ponímaní a bežnej hovorovej reči, vedome žije v rozpore so Zákonom buď svojou

nemravnosťou

alebo

povolaním

(Matúš 9:9-11; Lukáš 7:37-39; Lukáš 19:7, a iné), rovnako ako aj ten, kto sa nepodriaduje farizejským predpisom a farizejskému výkladu Zákona – v takomto slova zmysle v očiach farizejov aj Ježiš bol hriešnik (Matúš 12:1-2, 15:1-2, a iné) a samozrejme aj príslušníci iného národa (pohania).

Rozdiel medzi služobníkmi hriechu (*hriešnikmi*; Rímskym 6:17) a medzi tými, ktorí boli vyslobodení z hriechu (Rímskym 6:18), je v Novom zákone skutočný a veľmi dôležitý. Tento rozdiel ale nie je založený na ľudskej samospravodlivosti, ale na Božom čine v Ježišovi Kristovi. Len Božia milosť v Ježišovi Kristovi, prijatá veriacim srdcom, činí z hriešnika človeka ospravedlneného pred Božím súdom (Rímskym 5:1, 6:17-23, 8:1, a iné; pozri aj

Solas

číslo 10, jar 2011:

Ospravedlnený v Kristovi

).